

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Παροράματα τεύχους 87

Σελ. 111-112: Συγγραφέας της είδησης «1ο διεθνές συμπόσιο για τα υφέματα και τις βιορές στον μεσαγειακό ρωμαϊκό κόσμο» είναι η Roberta Cortopassi και δχι η Κατερίνα Χαρατζοπούλου, της οποίας την υπογραφή φέρει το παραδρόμιο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Σημαντικά εύρημα στον Στρόφιλο Άνδρου

Κατά την ανασκαφέα δράση Χρ. Τελεβάντου τα ευρήματα στον Στρόφιλη της Άνδρου στοχεύθηκαν επαρκώς μια ανατρεπτική και έραιρητική σημαντική άποψη για τα αρχαιολογικά δεδομένα: πρόκειται πιθανότατα για πόλη του 4500-3300 π.Χ. παρότι ένως σήμερα πατεύουμε ότι κατά τη νεολιθική περίοδο υπήρχαν μόνο οικισμοί 50-100 κατοικίων στην περιοχή. Το τεύχος με την πύλη και τους τρεις προαυλίους, καθώς και το ιερό, αποτελούν ενυπόκλιτη στοιχεία προς αυτή την κατεύθυνση. Βραχογραφίες και μια χρυσή χάντρα έχουν βρεθεί στον σπάνιο αυτό οικισμό –όπου δέκα τουλάχιστον κτιριακά σύγκριτηματα με μεγάλα δωμάτια–, για την προστασία του οποίου έλιπεσσε όπι συντρίμα θα ληφθεί και η απαραίτητη κρατική μέριμνα.

Ρωμαϊκό άγαλμα στο Ολυμπιακό Στάδιο

Πιθανότατα νόμιμη απεικόνιση το ρωμαϊκό άγαλμα της ρωμαϊκής εποχής που αποκαλύφθηκε κατά τη διάρκεια των εργασιών κατασκευής της νέας οδού Στύρου Λούη. Από το αγάλμα, μεγάλων οικούμενης μήκους, πιθανώς λίγο μικρότερου του φυσικού, αυξάνεται δυνατότητας μόνο ο κορμός, σε άριστη αυτόσού κατάσταση. Εκτός αυτού, οι εκκαθαρίσεις έφεραν στο φως δεξιεύμενό ύπατος, που χρονολογείται πιθανότατα στον 2ο αιώνα μ.Χ., αλλά και διαπέπει καλυμμένη με πτήνες φύλοφες.

Μαρμάρινη προτομή του Πλάτωνα

Μια ακόμη πρωτομή του διαδικτυου φιλοσόφου αποκαλύφθηκε στο αντανακλατικό τμήμα του οικοπέδου Μακρυγάννη, κατά τη διάρκεια των ανασκαφών του ΜΕΤΡΟ. Μια ακόμη αποδειξή ότι η Αθήνα δεν έφερε αδικία τον τίτλο της «πόλης των φιλόσοφων» κατά την αρχαιότητα.

Εντυπωσιακά ψηφιδωτά στην παλαιότερη του Δίου

Ενα δεκάνικο κτίριο που φιλονείται ότι χρονολογείται από την στάγη της παλαιότερης του αρχαίας Δίου κατά τη διάρκεια των 2ου αιώνων μ.Χ., καθώς και εντυπωσιακά ψηφιδωτά διαδέσπασαν σε γεωμετρικό σχήματα. Απεικονίζονται διαφορικές ομβρίατα, αλλά και θεμάτα από το φυτικό και το ζωικό βασιλείου, έφερε στο φως η ανασκαφή έξιντα από τον αρχαιολογικό χώρο του Δίου. Εξάλλου, όπως καταδύονται από τα εύρηματα, κατά τη ρωμαϊκή περίοδο και τη συνέπεια μεταξύ αναδιαρύφωση της πόλης, η Αγορά μεταφέρθηκε από το κέντρο προς το κτήριο λατρείας των αυτοκρατόρων, και για την οικοδόμηση της –και όχι μόνον αυτής– χρηματοποιήθηκαν σαφέστατα υλικά από προγενέστερα οικοδομήματα.

Νεκροφόρες άμαξες στον Έβρο

Σε οικευενιακό τύμβο του 1ου αιώνα μ.Χ., στο χωριό Μικρή Δοξιά πέρα από την Έβρο, βρέθηκαν τουλάχιστον ρωμαϊκές τετράτροχες άμαξες δύο από τους οποίους μαζί με τους σπλενδείους των αλόγων, αρκινών και ενός σκύλου, που ακολουθούσαν αλλή λωρί τους νεκρούς μετέντευσαν το έναν ανδρά και μια γυναίκα, τους οποίους βρέθηκαν οι καινούς. Το σημαντικό για τα ελληνικά δεδδώμενα εύρημα παρουσιάστηκε από τον αρχαιολόγο Δ. Τρανταφύλλου στην 16η Αρχαιολογική Συνέδρωση με θέμα το ανασκαφικό του που επιπλέεται στην Μακεδονία και τη Θράκη.

Άλλο εξαιρετικά ενδιαφέρον εύρημα, το ειδύλλιο βρεφοκρετού-σας γυναικάς με πτηνούμορφο πρόσωπο, που αποκαλύφθηκε σε ανασκαφή νεολιθικού οικισμού 8.000 ετών, στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα Προμαχών-Τοπόλιντσα. Η αρχαιολόγος Χ. Κουκουλή-Χρυσανθάκη υποστήριξε στο τοπογραμμένο ειδύλλιο ότι προστέθησε στην περιοχή ο πρώτος, υπόνομος με το μέθο. Το γλυπτό (2ος-3ος μ.Χ.), πιθανώς έργο του τοπικού εργαστηρίου αντηγράφων, βρέθηκε στην πόλεια καραροκάστεπτα στα κάτω από το ρωμαϊκό βαλανείο της Αρχαίας Μεσσηνής.

Ο Περσέας της αρχαίας Μεσσηνής

Για την ταυτότητά του δεν υπάρχει αμφιβολία! Το μαρμάρινο ανδρικό κέρι που κρατά σφρίτα τα μαλλιά από ένα γυναικείο κεφάλι, που δεν ουδέται διατυπωμένος, δια μπορεί παρά να ανήκει στον Περσέα. Όσο για το γυναικείο κεφάλι, ανήκει στην περιφύμη Μέδουσα, την τεραπούρημα εργασίη του Πασσεδίνα που αποκεφαλίζει το ήρωα, υπόμνημα του Ιωνικού (2ος-3ος μ.Χ.), πιθανώς έργο του τοπικού εργαστηρίου αντηγράφων. Βρέθηκε στην πόλεια καραροκάστεπτα στα κάτω από το ρωμαϊκό βαλανείο της Αρχαίας Μεσσηνής.

Σκελετός ελέφαντα στην Αχαΐα

Στην Λευκία Αργαλών αποκαλύφθηκαν τα σκελετικά λείψανα ελέφαντα που έγινε περίπου 150.000 χρόνια πριν και πρέπει να έφθανε τα 3 μ. ώψες. Πάντως, απορρίθμισε παρεπέμπτα για τα χαρακτηριστικά του θα εξαρχόνται μετά το πέρας της ανασκαφής ερευνώντας την περίοδο, όπου μάλιστα πριν από δεκάδες χιλιάδες χρόνια ίσως να υπήρχε λίμνη, καθώς βρέθηκαν κοχύλια κοντά στο σκελετό του ελέφαντα.

Ο Απόλλωνας του Μπρατσάνο

Έργο του 5ου αιώνα π.Χ., φιλοτεχνημένο από τον διάσποτο γλύπτη Φειδία, η ρωμαϊκή αντίγραφο. Κανές δεν υπορεί να απαντήσεις ακότα μια βεβαιότητα δύον αρρώρα τη χρυσελεφαντίνη προσωπού του θεού Απόλλωνα πιθανότατα, το οποίο αποτελεί προϊόν λαζαρανάσσης κοντά στα Λουτρά του Κλαυδίου, έδω από το χωριό Μπρατσάνο της Ελασσόνας, πριν από οκτώ χρόνια, και μετά από πολλές περιπέτειες στο εξωτερικό κατέληξε και πάλι φέτος στην πάτηση εδάφους. Όπως και να γει, προκειται για ένα μοναδικό τέχνης και τεχνής αριστορύρημα, που θα μείνει μάλλον αρκετό καιρό στην εργαστήρια για συντήρηση. Οι απαντήσεις σχετικά με την ακρίβη χρονολόγηση και προέλευση του, αλλά και τον κατασκευαστή του, επιλύζουμε να δούμε πάντα.

Μοναδικής τέχνης σάτυρος

Πραγματικά εντυπωσιακό είναι το μπρούντζινο άνδυλο σατύρου, το οποίο –σύμφωνα με την εφημερίδα Guardia- –βρέθηκε από φάρδος στη διεύθυνση του 1998, ανάμεσα στη Σικελία και την Τυνησία. Πολλοί αρχαιολόγοι υποστηρίζουν ότι ο σάτυρος –υφώς δύο μέτρων– είναι μετανάστης του Πραξετέλη και λίγους αποτελούνται μέρος συμπλέγματος αγαλμάτων σατύρων και μανινών που θέρευαν κυκλικά υπό αυτόν. Διατίνεται στο διοίγετο Κοντούριο για δύο μήνες (έως τις 2 Ιουνίου 2003) και κατόπιν επρόκειτο να μεταφερθεί στη Σικελία, για τη μόνιμη εκθέση του στην πόλη Ματζάρα.

Μία νέα ερμηνεία για τα γλυπτά του Ριάτο

Τον Περικλή και το φίλο του, αγωνιστή κατά της ολιγαρχίας, Εφιάλτη Σοφινόδηντης απεικονίζουν τα περίφημα γλυπτά του Ριάτο, σύμφωνα με την άποψη του ακαδημαϊκού Χρύσανθου Χρήστου. Βασιζόμενος, μεταξύ άλλων, στην παράδοση που αναφέρει το Πλούτοντος για το προβλήμα του κεφαλού του Περικλή, που εδώ φέρεται κρανός, καθώς και στη διαφορά ηλικίας των δύο ανδρών, ο μελετήστης πιστεύει ότι δεν ανήκουν σε κάποιο συνταγματικό γλυπτόν αλλά στον γνωστό τύπο των Τυραννοκόντων, και αποτελούν παραγγελία του Περικλή στον φίλο του και γλυπτή Φειδία.

Πάπυρος με έργα του Ποσειδίππου

Εξαιρετικής σημασίας εύρημα, ο λεγόμενος «πάπυρος του Μιλάνου» έχει αποτελέσει τα τελευταία χρόνια κατό τόπο θέμα συζήτησης στους κολπούς της επιστημονικής κοινότητας. Ο παπύρος βρέθηκε

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

από τυμβωρίχους στο Φαγιών της Αγύπτου και ευτυχώς κατέληξε, μετά από πολλές περιπτέσεις κατά τη δεκαετία του 1990, στο Πανεπιστήμιο του Μάλανου. Σύμφωνα με την εφημερίδα *The New York Times*, χρονολογείται στον 3ο αιώνα π.Χ., είχε χρησιμοποιηθεί ως υλικό ταρίχευσης σε αιγυπτιακή μούσα και περιλαμβάνει συλλογή 112 ποιημάτων του φημισμένου μακεδόνα επιγραμματοποιού Ποσειδόντα, ο οποίος, καθώς φίνεται, υπήρχε επίσης ποιητής στην αυλή των Πτολεμαίων. Πιθανολογείται από τους ειδικούς μελετητές ότι τα ποιημάτα -γραμμένα με τη σειρά που ο ίδιος η ποιητής επιθυμούσε- χωρίζονται σε 10 συνολικά ενότητες και πιθανότατα λειπει το αρχικό μέρος της συλλογής, ενώ εντύπωση προκαλεί η απουσία ερωτικών ποιημάτων, για τα οποία ο Ποσειδόντης έτρεψε ίδιατερη αγάπη.

Αποτυπώματα του Γέτι και στη... Σουμάτρα

Στη δυτική Σουμάτρα πιστεύεται ότι βρέθηκαν τεράστια αποτυπώματα μαζί με τρίποτες του τρομερού τέρατα. Γέτι, αν και σύμφωνα με το βρύο «αρκούδωνθρώπου» ή «ποτιρόπαιος χονάνθρωπος» ζει στα Ιλακά, στο υψόφυο του ορίου των αιώνων πάγων.

Διακοπή εργασιών στον Πύργο του Χειμάρρου

Η με έναρξη του στο Γ' Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης σήμερα τη διακοπή του έργου της αποκατάστασης ενός από τα αιματοκύτερα αλλά και χαρακτηριστικότερα μνημεία της Νάσου, του Πύργου του Χειμάρρου, κατασκαψαμένου από μάρμαρο στο νοτιοανατολικό τμήμα του νησού. Επλήσσουμε τουλάχιστον να πρόκειται για διακοπή προσωρινή και όχι οριστική.

Αποχαρακτηρίζεται το Ζυθοποιείο ΦΙΞ στη Θεσσαλονίκη

Αν και σήμα κατατεθέν στην βιομηχανικής κληρονομιάς της Θεσσαλονίκης και μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες μονάδες της νοτιοανατολικής Μεσογείου, το τελευταίο και παλαιότερο ιστορικό ζύθοποιο που διασώζεται στο συνόλο τους όχι μόνο τα κτίρια αλλά και τον μηχανολογικό της εξοπλισμό, πάνε ως θυεύεται διατηρητή του Υπουργείου Πολιτισμού και παρά την περι αντίστειά εκκένηση της 4ης Εθνικής Νεωτέρων Μνημείων. Άραγε τα μπορεί να δικαιολογηθεί μια τέτοια απόφαση, σταν «πάρ· ολές τις βλάβες και τις φθώρες που έχει υποστεί κατά το διάστημα μετά το χαρακτηρισμό των κτιρίων του ως διατηρητών μνημείων (1994), εξακολουθεί να διασώζει όλες τις οξείες που είχαν διαπιστωθεί κατά την περίοδο εκείνη»;

Καταστρέφεται η Χάρτα του Ρήγα Φεραίου

Ένα από τα ελάχιστα πλήρως αιωνίζομένα αντίτυπα του στημανικούτατου αυτού έργου χώρων πιοτονούμαντη μήτης και ενδιφέρει βάσις από τους «αρμόδιους» για τη σωτηρία του. Η Χάρτα φύλασσεται με όλη σπάνια βιβλία στο Καπεσόβιο, ένα από τα ζαγοροχώρια, και κάποιοι από τους τηνώντος, μέλη του τοπικού πολιτιστικού συλλόγου, ένδινθερόνται πραγματικά για τη συντήρηση της «ψυχής της Καπεσόβιας», όπως χαρακτηριστικά λένε. Αυτοί τουλάχιστον προσπαθούν, κάποιοι άλλοι πάλι απλώς... υπόσχονται!

Μέτρα προστασίας για αρχαία ναυάγια

Ως βαθάσπιτα αρχαιολογικά χώρα κτηριώθηκαν πρόσφατα οι περιοχές γύρων από διώδεκα ναυάγια διάσπαρτα στον βαθαύτο χώρο του Αιγαίου, χρονολογήσαντα από τη μεταναϊκή έως και τη βιζαντίνη περίοδο, καθώς μάλιστα εντοπίστηκαν κχητρανασκοφής σε ένα από αυτά.

Θα ανακατασκευαστεί το Τρόπαιο του Μαραθώνα

Η ανάκτηση της ανεβαντούτας της μορφής -και όχι της ώλης, δεδομένου ότι ο αιματοκύ αυλικό υπόστατος σε ποσοτό πολύ μικρότερο του 50%- ενός στημανικού μνημείου της αρχαιότητας, αποφασίστηκε στο πλαίσιο των έργων αναδείξεων των μνημείων του Μαραθώνα για το 2004. Χάρη στις επαρκείς μαρτυρίες από φιλολογικές πηγές θα καταστεί δυνατή η ανακατασκευή, με τη χρήση εξ ολο-

κλήρου νέου υλικού, του Τρόπαιου που έσπιρσαν οι Αθηναίοι μετά τη μάχη του Μαραθώνα, το οποίο αποτελούνταν από έναν αρδβιδούτο κίονα, ύψους 10 μ., περίπου, με ιωνικό κιονόκρανο πάνω στο οποίο ήταν στημένο μαρμάρινο άγαλμα.

Ανακατασκευάζεται μιναρές στη Ρόδο

Αποφασίστηκε τελικά από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο η ανακατασκευή του μιναρή του τεμένους του Σουλεϊμάν, μνημείου που κτίστηκε, κατά την παράδοση, από τον Σουλεϊμάν τον Μεγαλοπρεπή το 1522, μετά την κατάληψή της Ρόδου. Το μνημείο είχε και πάλι ανακατασκευαστεί κατά τον 19ο αιώνα, αλλά κατάρρευσε του άνω τμήματος του στη διάρκεια της δεκαετίας του '80 οδηγήσε στην κατεδάφιση του για λόγους ασφαλείας.

Το εκκλησάκι του Αγίου Εισαίου στην Πλάκα

Μέρος της νεότερης ιστορίας του τόπου, ο ναός στον οποίο εκκλησάνταν οι Παπαδόπαπτοι καθώς και άλλοι λόγιοι της εποχής του, θα κτιστεί και πάλι. Πρόκειται για τη μασογευματική σήμερα μονάδικη βασιλική του Αγίου Εισαίου στην οδό Άρεως 14 στην Πλάκα, η οποία κτίστηκε πιθανότατα τον 16ο-17ο αιώνα και περιλαμβάνεται στο πρώτο σχέδιο της πόλης των Αθηνών των Κλεανθή και Σάουμπερτ. Συμφωνά με την απόσταση για την ανακατασκευή της, τα εντοπισμένα αρχικά σε κάστρο της Βούρης έχουν πάρει ρόλο στην αναστήλωση της παλαιότερης επανάστασης της Εποχής των Ελλήνων της Ανεξαρτησίας, έναντι της Οθωνικής Διοίκησης.

Μια νέα μέθοδος συντήρησης

Μια πρωτότυπη μεθόδος συντήρησης εφαρμόζεται στο Taj Mahal, σύμφωνα με τα σύντομα αναφέροντα στην εφημερίδα *The Daily Telegraph*. Το «mullati mitti», όπως ονομάζεται από μιγάδες χόματα, δημητριακών, γάλακτος και αρβύποτη, που χρησιμοποιούνται παλαιότερα από τις γυναίκες για τον καλλωπισμό του δερμάτου τους, εφαρμόζεται από τις ταλαιπωρίες από τη ρύπανση αλλά και τους επικοπέτες επιφάνειες του μνημείου και αφαιρείται με τη βοήθεια έστρωσης νερού 24 ώρες αργύρων. Τα αποτελέσματα, σύμφωνα με τους ειδικούς, είναι εντυπωσιακά, καθώς το «mullati mitti», που σημαίνει λάδιαντα από το «Mullati», με περιοχή την Πακιστάν- Ινδία, μπαλάρεται σημαντικά στην αφάσηση των ρύπων και επικαθίσεων από την επιφάνεια του μνημείου. Αρχαιολόγοι και συντηρητές από ολόκληρον τον κόσμο, κυρίως άντρις από την Ιταλία, όπου το πλήθος των μνημείων και των αγαλμάτων χρήζει αμετόπετης και αποτελεσματική φροντίδας, έχουν δειπνεί ιδιαίτερο ανδιφέρον για το... θαυματουργό μήμα!

Αρχαιολογικό Μουσείο Παλαιοπόλεως Άνδρου

Στις 11 Ιουλίου 2003 πραγματοποιήθηκαν τα γεγκάνια του πολύ σημαντικού αυτού μουσείου, σου πελτούργη πλέον στην Παλαιόπολη Άνδρου (πλ.: 22800-241895).

Μουσείο στο αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος»

Αντικείμενα που προέρχονται από τις ανασκαφές της τελευταίας εισαστείας στην κατεδάφιση αγροτική περιοχή των Μεσογείων, και χρονολογούνται από τη νεολιθική έως και τη μεταβυζαντίνη περίοδο, φιλοξενείται στην αεροδρομίου μουσείο στην Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος». Η εισόδος για τη κοινό είναι ελεύθερη και οι ώρες λειτουργίας του από τις 6 έως τις 12 τα μεσανυχτά.

Οι μύλοι Μακεδονίας-Θράκης

Τον Μάιο του 2003 εγκαινιάστηκε στο Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης, η μόνιμη έκθεση «Στους μύλους της Μακεδονίας και της Θράκης: νερομύλοι, νερόποτα, νερότροπες, μαρτινά στην παραδοσιακή κουνιώνα». Στόχος της είναι η ανάδειξη των εργαστηρίων των βορειοελλαδικού χώρου, τα οποία εκτελεστούν με την ενέργεια του τρεχούμενου νερού, παρήγαν έργα σημαντικά στις προβομηχανικές κουνιώνες. Προκειται για μία από τις τεσσάρις προγραμματισμένες εκθεσιακές ενότητες του Μουσείου οι άλλες τρεις θέματα έχουν ως θέμα τη Διατροφή, την Κατοικία και την Ενδυμασία.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Μαθήματα από την Αρχαιολογική Εταιρεία

Κατά την περίοδο 2003-2004 θα παραδίονται στην Αρχαιολογική Εταιρεία μαθήματα πλαστικής, κεραμικής, αρχιτεκτονικής και πολέμων του 5ου αιώνα π.Χ. από τους καθηγητές: Ο. Παλαγιά (πλαστική), M. Τίβεριο (κεραμική), M. Κορρέ (αρχιτεκτονική), W. Ηοερφερ και E.-L. Schwandner (πολέμων). Τα μαθήματα, που αρχίζουν στις 5 Νοεμβρίου 2003, θα γίνονται κάθε Τετάρτη απόγευμα. Θα είναι δύναρα και μετά το τέλος τους θα χορηγήθει διπλωμα παρακολούθησης. Για πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα των μαθημάτων και την εγγραφή, μπορείτε να απευθύνεστε στα γραφεία της Αρχαιολογικής Εταιρείας από τις 8:30 το πρωί έως τις 13:30 το μεσημέρι (Πανεπιστήμιο 22, Αθήνα, τηλ.: 210-3609689).

Σεμινάριο για την αναστολή

Το Γραφείο Αθηνών του Ιταλικού Ινστιτούτου Εξωτερικού Εμπορίου, σε συνεργασία με την Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή της Αθήνας, οργάνωσε στις 7 Ιουλίου 2003 σεμινάριο με θέμα τις τεχνικές, τεχνολογίες, κανονισμές, υλικά και έρευνες που αφορούν στην αναστολή και αποκάταστη μημείων και διατηρήσεων κτιρίων. Για πληροφορίες, τηλ.: 210-7294971-4 (κα Κούζουπη).

APIS: από τους αρχαίους πατέρους στο διαδίκτιο

Χάρη στην οικονομική υποστήριξη του αμερικανικού εθνικού φορέα για τη χρηματοδότηση προγράμματων έρευνας στις ανθρωποτικές επιστήμες (National Endowment for the Humanities), το Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης διαθέτει στο διαδίκτιο μια από τις πιο πλούσιες βάσεις δεδομένων για τους αρχαίους πατέρους (APIS: Advanced Papyrological Information System database). Το σύστημα πληροφόρησης απευθύνεται στους ερευνητές καθώς και στο ευρύ κοινό, παρέχοντας πληροφορίες για το περιεχόμενο των παπύρων και την ερμηνεία του. Στο έργο συμμετέχουν αμερικανικά και ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά και ερευνητικά ίδρυμα, προσφέροντας υπόκιο από τις συλλογές τους για τον εμπλοκήσιμο της βάσης. Για σχετικές πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνήσετε με τον διευθύντα τόπο <http://www.columbia.edu/cu/web/projects/digital/apis/index.html>.

Κατερίνα Χαρατζόπουλο

Η ζωφόρος του Παρθενώνα: παρουσίαση στο διαδίκτιο

Εκτός από τον οπτικό δίσκο, η ηλεκτρονική εφαρμογή για τη ζωφόρο του Παρθενώνα διατίθεται και στο διαδίκτιο, στα ελληνικά και τα αγγλικά, στον δικτυακό τόπο zeus.ekt.gr (από το περιοδικό *Der Spiegel* 33 (2003), σελ.113, «Vereinigung im Netz»).

K. X.

Theatron

Τη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας για την τρισδιάστατη απεικόνιση των αρχαίων (και όχι μόνο) θεάτρων μελέτη ομάδα επιστημόνων από το Βρετανικό Πανεπιστήμιο της Warwick, στο πλαίσιο ανώνυμων ευρωπαϊκών προγράμματων. Τα μοντέλα που αναπτύσσονται –ανάμεσά τους και από τον Ωδείο του Περικλή παραπέραν της παρασκευής της Αρκόπολης– βασίζονται στα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας και χρηματοποιούνται από τους ερευνητές και τους ποτύδωντές για εκπαιδευτικούς σκοπούς, για να γνωρίσουν τη λειτουργία των κτισμάτων μέσα από τη δυναμική χρήση των μοντέλων. Για πληροφορίες: www.theatron.org, www.warwick.ac.uk/3d.

K. X.

Χρήση τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων στα αρχαιολογικά μουσεία

Σκοπός του νέου αυτού ευρωπαϊκού προγράμματος είναι να διερευνηθεί τις διανοτάττες, ανάπτυξη και χρήση τρισδιάστατων ψηφιακών αναπαραστάσεων στα αρχαιολογικά μουσεία, συμβαλλόντας ταυτόχρονα στην ανάπτυξη ενός δικτύου ανταλλαγών και επικοινωνιώς. Μεταξύ των αρχαιολογικών μουσείων από διάφορες χώρες της Ευρώπης που συμμετέχουν είναι και το Μουσείο του Διου. Η πρώτη φάση του προγράμματος, που μόλις ολοκληρώθηκε, περιλάμβανε έρευνα για την τρέχουσα κατάσταση καθώς και τις ανά-

γκες και τις προοπτικές ανάπτυξης του τομέα, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύονται στο τελευταίο τεύχος του *DigiCULT*, έδρος ειδικής για θέματα πολιτισμού και ψηφιακής τεχνολογίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πληροφορίες για το πρόγραμμα και σχετικές δημοσιεύσεις: www.orion-net.org.

K. X.

«Μαθαίνω παιζοντας» στο Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης

Έτσι τιτλοφορείται το εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό πρόγραμμα που από το 1988 διοργανώνεται από το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης και περιλαμβάνει θεατρικά παιγνίδια, δραστηριότητες σχετικές με μιμολογία, λογοτεχνία, μουσική και πληροφορική, καών και γνωριμία με τις μόνιμες συλλογές αλλά και με τις περιοδικές εκθέσεις του Μουσείου. Το πρόγραμμα πραγματοποιείται στα πρώνια του Σαββάτου και απευθύνεται σε παιδιά 6-12 ετών. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να τηλεφωνήσετε κάθε Τετάρτη και Γάρα-σκευή (11:00-13:00) στο 210-7228321-3 (εσωτ. 125).

Απολογισμός... πολιτισμού

Ο απολογισμός της δράσης του Υπουργείου Πολιτισμού στο πλαίσιο της ελληνικής προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όχι μόνο στις χώρες-μέλη αλλά και στις ΗΠΑ, τη Ρωσία και την Κίνα, αποτέλεσε το θέμα σχετικής συνέντευξης Τύπου που πραγματοποιήθηκε τον Ιούλιο του 2003. Από τον υπουργό Πολιτισμού τονίστηκε η επιτυχία με την οποία στέρησε το όλο διάγειρτο, χάρη και στην υπερτροπή που κατέβαλαν όλοι όσοι ασχολήθηκαν με την οργάνωση και την πραγματοποίηση πλήρως εκδηλώσεων: αρχαιολογικών εκθέσεων, εκθέσεων φωτογραφίας και εικαστικών, θεατρικών, μουσικών παρουσιών βιβλίων και συνγραφέων, σεμιναρίων και συνέδριων, αλλά και εκθέσεων για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004. Σημαντικές ήταν, εξάλλου, η συνάντηση για την πολιτική βιομηχανία και εκείνη την ιδιωτικά καθώς και το απότομο μηβούλιο των Υπουργών για πολιτισμό.

Κάρτα Πολιτισμού

Προκειται για μια αποκτήματη κάρτα, διάρκειας ενός έτους, που χρηγούται σε ειδικές ομάδες πολιτών –πλησιά στη Θεσσαλονίκη από τη 1η Ιουλίου 2003 και από τη 1η Οκτωβρίου 2003 στο ολόκληρη τη χώρα-, δινοντάς τους τη συνάντηση για δωρεάν εισόδου σε συγκεκριμένα θέατρα, κινηματογραφίους, μουσεία κ.λπ. Για σχετικές διευκρίνισης μπορείτε να απευθύνεστε στα γραφεία του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού, που χρηγούν την κάρτα στη Θεσσαλονίκη, στο τηλέφωνο 2310-968769.

Προκήρυξη υποτροφίας

Στη μιγμάτι του Κώστα και της Χρυσάνθης Καράκωστα προκήρυξε η Εταιρεία Ευρωπίδων Σπουδών διετή υποτροφία για την εκπόνηση διδακτορικής διατριπτής σε μαζί από τις φιλοσοφικές ή θορυβούσιες σχολές ελληνικού πανεπιστημίου ή ιμιτογαύδιου διδύμου του έξατερικού. Θέμα της είτε «Θεσμοί της αρχαίας Εύβοιας» είτε «Θεσμοί της ενετοκρατούμενης Εύβοιας», και στις δύο περιπτώσεις με δινοτάτη εξειδίκευσης του θέματος. Προβεσμά υποβολής των αιτήσεων έχει οριστεί η 30η Οκτωβρίου 2003 και η κρίση θα πραγματοποιηθεί εντός του Δεκεμβρίου 2003. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται με επιστολή τους στην Μαρία Σταϊκίδη, Χαροκόπειο Τρικούπη 60, 106 80, Αθήνα.

Εκδήλωση για την ελληνική γλώσσα

Άλγη πριν από τη λήξη της ελληνικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση της 20ης Ιουνίου 2003, η Εταιρεία Ελληνικής Γλωσσικής Κληρονομίας οργάνωσε εκδήλωση στην Πύλη της θέματος «Η ελληνική γλώσσα και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός». Οι ομιλητές, Ελλήνες και ξένοι, μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, με αφετηρία την κοινή διαποστολή στην η ελληνική γλώσσα εδώ και 3.000 χρόνια κρύβε μέσα της μοναδικό πολιτισμό και γλωσσικό διναμικό, επιχειρήσαν να μεταδώσουν το μήνυμα ότι η γλώσσα δεν πρέπει να αντιμετωπί-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

ζεταί ως μουσειακό είδος, αλλά ως ζώσα και δρώσα δύναμη. Την εκδήλωση πλαισίωσαν μελωδίες και ήχοι, από το συγκρότημα αρχαιοελληνικής μουσικής «Λύραυλος».

Αργυρού Μαυροζούμη

Το Ελληνικό Σπίτι

Πρόφορα «Το Ελληνικό Σπίτι», που είχε ιδρύσει το 1938 η Αγγελική Χατζημιχάλη και λειτουργούσε ως «Οικοκυρική, Βιοτεχνική και Επαγγελματική Σχολή» – με οικόπεδους κορίτσια από την επαρχία, – απέκτησε πιο σύγχρονο και δημιουργικό χαρακτήρα. Με τα χρόνια, οι συνθήκες άλλαξαν, ο τρόπος ζωής είναι πια διαφορετικός και «Το Ελληνικό Σπίτι» μετονομάστηκε σε «Ιδρυμα Αγγελικής Χατζημιχάλη - Το Ελληνικό Σπίτι», αποκτώντας συγχρόνως και νέους στόχους. Χάρη σ' αυτό πραγματοποιούνται σεμινάρια, χορηγούνται υποτροφίες, δημιουργούνται εργαστήρια λαϊκής τέχνης. Έτσι, το άλπετε πρωτοποριακό αυτό κέντρο δροσιστούνται με τρόπο θετικό και σύγχρονο, επιτελώντας πα τους στόχους του με ανανεωμένη πνοή.

Το Ιδρυμα Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης

Εκπαιδευτικού και πολιτιστικού κατά κύριο λόγο χαρακτήρα, το έργο του Ιδρυμάτου Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης – που ιδρύθηκε το 1998 – και στεγάζεται σε αναπαλαιωμένο κτίριο καπανδρούσης της Ξάνθης – στοχεύει στη διάσωση, προβολή και συντήρηση της πλούσιας θρακικής πολιτιστικής κληρονομίας, προβάλλοντας παραλλήλα τους σύγχρονους κολλεγίους που δημιουργούν στη Θράκη. Για περισσότερες πληροφορίες, τηλ.: 210-7231744 ή 2541-29282, e-mail: tsiouridi@ath.forthnet.gr ή tthrace@ath.forthnet.gr.

Η επέτειος της ένωσης της Ελαφονήσου με την Ελλάδα

Για πρώτη φορά φέτος γιορτάστηκε επισήμως – στις 6 Ιουλίου 2003 – η ένωση της Ελαφονήσου με την Ελλάδα, η οποία πραγματοποιήθηκε 153 ολόκληρα χρόνια πριν με τη σχετική σύμβαση που υπογράφηκε μεταξύ Ελλάδας και Αγγλίας, κακίς η τελευταία κατέχει όμως τότε τυπικά το νησί. Η 6 Ιουλίου καθερώθηκε μεταξύ φέτος ως δημόσια τοπική εορτή της Ελαφονήσου, χάρη στην Προεδρικό Διάταγμα 54/2003, δικαίωντας ετοις τη προστάσεως επών των ανθρώπων που αγαπούν την Ιστορία αλλά και τον τόπο.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Εικόνων Διάλογος

«Εικόνων Διάλογος – Συλλογή Λοβερδού-Ευρωπαϊκή θρησκευτική λιγναραφική-Σύγχρονη τέχνη» είναι ο πλήρης τίτλος της έκθεσης που πραγματοποιήθηκε στο Βιζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο (2 Ιουλίου-31 Αυγούστου 2003), στο πλαίσιο της δράσης «diaARTgnosis» του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «Culture 2000». Παράλληλα, διοργανώθηκε – από το Βιζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο και το ΤΕΙ Αθηνών-Τμήμα Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης – επιστημονική συνάντηση με θέμα «Ευρωπαϊκή θρησκευτική λιγναραφική» (3 Ιουλίου 2003).

Φωτογραφίες του Bresson στο Μουσείο Μπενάκη

Σε μια χρονική στιγμή της Ιστορίας κατά την οποία η Ευρώπη αναζητά με αγνοία την ενότητα των χωρών που την αποτελούν και επιχειρεί τη διαμόρφωση ενός κοινού προφίλ, στην καθημερινή ζωή των πολιτών της, αλλά και στη χάραξη της πολιτικής της, αναδεικνύεται ως εξαιρετική ενδιάμεση και επίκαλη η έκθεση των έργων από τους μεγαλύτερους φωτογράφους της εποχής των μας, του Henri Cartier-Bresson. Θέμα της «Οι Ευρωπαῖοι» και τόπος φιλοξενίας της το Μουσείο Μπενάκη. Η έκθεση περιλαμβάνει 110 απτρόμαυρες φωτογραφίες από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και από την Ελλάδα, τις οποίες τραβήξε μεταξύ του 1930 και

του 1970 ο Cartier-Bresson περιποιούμενος την Ευρώπη. Το σημαντικό στοιχείο της έκθεσης ήταν ότι η ίδεα της ευρωπαϊκής ενοποίησης προβάλλεται μέσα από τη διαφορετικότητα των χωρών, καθώς αναδεικνύονται τα τοπικά χαρακτηριστικά κάθε λαού. Ωστόσο, μέσα από την επίλογη των συγκεκριμένων φωτογραφιών – στην οποία είχε ενεργό και αυτοτρόπο ρόλο ο ίδιος ο καλλιτήχης – προκύπτουν τα κοινά σημεία των ευρωπαϊκών λαών, γεγονός που αναδεικνύεται τον Bresson σε προσέγγιση της Ευρώπης που επιχειρούμενο να συνθέσουμε στις μέρες μας. Τα θέματα δεν συγκλονίζουν το μάτι του θεατή, αντιθέτως απεικονίζουν τη λεπτομέρεια της καθημερινότητας με απόλυτη γεωμετρία και αρμονία στο κάδρο. Από τα πιο σημαντικά στοιχεία της τέχνης του γάλλου φωτογράφου, που διανέυει το 95% έτος της ηλικίας του σημερά, είναι ότι καταγράφει με το φακό την ιστορική στιγμή μέσα από την αποτύπωση καθημερινών εννοητανών, που επιδεχόνται συνήθως πολλαπλές αναγνώσεις και βαθύτερες σκέψεις. Ξεχωριστό ενδιάφέρον παρουσιάζουν οι φωτογραφίες της πενταετίας 1950-1955, οι οποίες αποτυπώνουν τις νωπές «Πλήγες» της Γηραιός Ήπειρου από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Η έκθεση πραγματοποιήθηκε με τη συνεργασία του Μουσείου Μπενάκη και του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών (διάρκεια έκθεσης: 9 Ιουλίου-31 Αυγούστου 2003).

A. M.

Διεθνής Συνάντηση «Απόλλων

Στις 4 Ιουλίου 2003 έλαβαν χώρα στους Δελφούς τα εγκαίνια της Διεθνούς Συνάντησης «Απόλλων» καθώς και της σημαντικής έκθεσης «Η κληρονομά του Απόλλωνα» (4-31 Ιουλίου 2003). Σ' αυτήν παρουσιάστηκαν περισσότερα από 50 έργα δάσκαλων ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών. Το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών είχε την ευθύνη της διοργάνωσης.

Φωτογραφική έκθεση για την Ελληνική Εταιρεία

«Ελληνική Εταιρεία: 30 χρόνα δράσης» ήταν το θέμα της φωτογραφικής έκθεσης που παρουσιάστηκε στον πεζόδρομο της Διουσίου Αρεοπαγίτη από τις 24 Ιουνίου έως τις 14 Ιουλίου 2003. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν ποικίλες εκδηλώσεις, όπως αρχαιολογικές ξεναγήσεις, εκπαιδευτικές δραστηριότητες αλλά και προβολές ταινιών.

Ένδυμα Θεάτρου

Καλοστομένη και πρωτότυπη η έκθεση «Ένδυμα Θεάτρου» που παρουσιάστηκε στην Εθνική Πινακοθήκη από τις 11 Μαρτίου έως τις 21 Ιουλίου 2003, έφερε σε επαρχία το ευρύ κοινό με την ιστορία του Εθνικού Θεάτρου, μέσα από τα κοστούμια αξελύγων δημιουργών που έντυναν τους πρωταγωνιστές των παραστάσεων του «κυρίων αρχαίου δράματος» – από το 1940 και έξιτη.

Έκθεση για τους Ολυμπιακούς Αγώνες

Το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης φιλοξένησε (24 Ιουνίου-15 Σεπτεμβρίου 2003) την έκθεση «Ολυμπιακοί Αγώνες – Πέντε κρίκοι αθλητικού συναγωνισμού, αλληλεγγύη, πολιτισμό, ελπίδας και ειρήνης».

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η τεχνολογία στην υπηρεσία της πολιτισμικής κληρονομίας

Το Β' Διεθνές Συνέδριο Μουσειολογίας, με θέμα «Η τεχνολογία στην υπηρεσία της πολιτισμικής κληρονομίας: διαχείριση-εκπαίδευση-επικοινωνία», πράκτεικα πραγματοποιήθηκε στη Μύρινα Λήμνου, από τις 28 Ιουνίου έως τις 2 Ιουλίου 2004. Τη διοργάνωση του έχει αναλάβει το Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το οποίο, μέσω της πραγματοποίησης συνεδρίων μουσειολογίας, έχει ως στόχο να δημιουργήσει ένα forum α-

νταλλαγής απόψεων και να οργανώσεις ένα πεδίο συνεργασίας με τους ειδικούς επιστημόνες στο χώρο της μουσειολογίας. Οι ανακούνσεις του συνεδρίου θα εντάσσονται σε τρεις θεματικές ενότητες: α. διαχείριση (οργάνωση και διοίκηση) μουσείων, μουσειακή τεκμηρίωση, προσληπτική συντήρηση, περιβαλλοντικές παράμετροι στα σύγγραφα μουσείων, β. θέματα ψηφιοποίησης μουσειακών συλλογών, διαχειριστικές και τεχνολογικές στρατηγικές για τη ψηφιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς virtual library), β. διεθνές έντες τεχνολογίες και εκπαιδευτικές δράσεις στα μουσεία, παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, αξιολόγηση εφαρμογών), γ. επικοινωνία (ιδιαίτερο, στρατηγικές προβολής στο σύγχρονο μουσείο, σχέση του μουσείου με το κοινό, αξιολόγηση της μουσειακής πρακτικής, πολιτισμική κληρονομιά-μουσειά-παγκοσμωποίηση, μουσεία και τοπικές κοινωνίες, μουσεία καταστόπεις, πολιτισμική κληρονομιά στις μεγάλες πόλεις: στρατηγικές επικοινωνίας, σύνδεσης και προβολής, μουσείο και περιβάλλον, αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία, ανοχά μουσεία, τα μουσεία ασ. πολιτισμικές βιομηχανίες, πολιτισμική κληρονομιά και τουρισμός). Οι ενδιαφέροντες να συμμετάσχουν με ανακοίνωση μπορούν να στέλνουν το θέμα της και μια περίληψη 150 λέξεων στην ηλεκτρονική μορφή στην διεύθυνση conf2004@ct.aegean.gr έως τις 20 Σεπτεμβρίου 2003. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωθείτε με τη διεύθυνση <http://www.aegean.gr/cultural/museum/>, να απευθύνεστε στην κυρία Σοφία Μπακγιάνη (τηλ.: 22510-36637, e-mail: sbak@ct.aegean.gr) ή στον κύριο Ευελπίο Μαυρίκη (τηλ.: 22510-36375, e-mail: tim@ct.aegean.gr).

Ημερίδα για τα Λιμενάρια Θάσου

Πολι ένδιαφερόμαστη η επιπτωτική ημέρα που οργάνωσε η ΙΗ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων σε συνεργασία με τον Δήμο Θάσου, με θέμα «Δέκα χρόνια ανασκαφής έρευνας στον προϊστορικό οικισμό Λιμεναρίων Θάσου» («Καλογερικό Θάσου», 11 Ιουλίου 2003).

Συνέδριο για τις αρχαίες οχυρώσεις στο Βερολίνο

Befestigungen - mehr als Wehr (Οι οχυρώσεις, πέρα από την προστασία) ήταν το θέμα του συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στις 4 Ιουλίου 2003 στο Αρχαιολογικό Ινστιτούτο του Βερολίνου, προς τίμη του καθηγητή Ernst-Ludwig Schwandner, που αριγτεί λόγω συνταξιδότησης τη θέση του διευθυντή του Τμήματος Αρχετεκτονικής του Ινστιτούτου. Σκοπός της διοργάνωσης ήταν να διερευνηθεί τις διαφορετικές λειτουργίες των οχυρώσεων, πέρα από την προστατευτική τους ρόλο. Ανάμεσα στις ανακανώσεις: το κάστρο της Στέρνης στην Ακαρνανία-επαρχία και οχυρό, οι οχυρώσεις της Ακαρνανίας, η οχύρωση της Πάρου στην αρχαϊκή εποχή-αρχετεκτονική και αμυντική λειτουργία, τα τείχη της αρχαίας Μεσσήνης, τα προβλήματα χρονολόγησης, και η εξέλιξη της οχύρωσης της Γανδάρας κ.ά. K. X.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αποκαλυπτική έρευνα σε περιοχές της ανατολικής Θεσσαλίας

«Γραμμένες πέτρες» υπάρχουν στη χώρα μας και σε κάθε χώρα του κόσμου όπου εντοπίζεται προϊστορικός πολιτισμός. Πρόκειται για φυσικές πέτρες ποικιλών μεγεθών και μορφοπλασιών, οι οποίες οφείλουν την ονομασία τους στις διάφορες εωσιγλυκές σχηματικές κατασκευές που φέρουν στις επιφανείες τους. Αναφέρομενοι σ' αυτές τις κατασκευές, οι έλληνες ερευνητές χρησιμοποιούν τους όρους «αβάθεις κυκλικές κοιλότητες», «ακιδογραφήσατα», «βραχογραφίες», ενώ οι έναντι τους όρους «cup-ring-feet marks», «rock engravings», «rock art».

Η χαρακτηριστική ομοιότητα των κατασκευών αυτών, και ιδιαίτερα των «cup-ring-feet marks» σε παγκόσμια κλίμακα, και οι σχετικές χρονολογικές εκτιμήσεις, οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι πρό-

«Γραμμένη πέτρα», η αποκαλύψειν «ζώ». Cup marks & rock engravings/ «αβάθεις κυκλικές κοιλότητες» & «ακιδογραφήσατα» (φωτ.: Στ. Παπανικολάου).

κεται για μια ειδική πνευματική δραστηριότητα προϊστορικών ανθρώπων με κοινή πολιτοποιικά γνωρισμάτα.

Η γοητευτική ανιγματικότητα αυτών των «μηνυμάτων» κέντρωσε επιμέρους το ενδιαφέρον ερευνητών διαφόρων «σχολών και αντίληψης», με αποτέλεσμα να προταθούν πάνω από εκατό θεωρίες: «ανακρυπτογράφηση», Αναπαραστάσεις αστεριών, μαγικοθεραπευτική χρήση, οριθέτηση οικισμών-περιοχών, σημάνσεις πορειών, θέσεις εραστικών εκδηλώσεων-προσφορών, θέσεις μητηρικών-από-

«Γραμμένη πέτρα». Cup marks & rock engravings/ «αβάθεις κυκλικές κοιλότητες» & «ακιδογραφήσατα» (φωτ.: Στ. Παπανικολάου).

κριψών ιεροπραΐων και θυσιών, ως... και καλούπια για το χύσιμο μεταλλών, είναι μερικές από αυτές τις θεωρίες.

Το ενδιαφέρον μου για τους προϊστορικούς πολιτισμούς ήταν πάντα κορυφαίο, αλλά και για καθέτη που σηματοδοτούσε το ενδελεχές έργο και με μάλιστα ελάχιστης αποκαλύψης, ενός καπτίς, μιας τόσα δύα, σαν τον κόκκινο άμμου φυγίδας από το οικείο μαστικό της «Ιστορίας» εκείνου του ανθρώπου... Κατ' οπάς ήταν φυσικό κι «ανάγνωση» της καρδιάς, ερευνώντας και μελέτησα για δεκάστεις τους ελληνικούς προϊστορικούς πολιτισμούς και ιδιαιτέρα των νεολιθικού, δημιουργώντας μαλιστικές και μια συλλογή εκατοντάδων αντιρρωσεπτικών τεχνοχρυσημάτων, χρηστικών αντικεμένων και εργαλεών από την επιφάνεια της έρευνας σε νεολιθικούς οικισμούς της Θεσσαλίας, την οποία το 1992 δύορισκα στο μουσείο της Λάρισας, συμβάλλοντας στον εμποτισμό των εκθεμάτων του.

Οι «γραμμένες πέτρες» ίμιας, οφελώντας να το ομολογήσω, από την πρώτη κιόλας συνάντησή μαζί τους το 1978, στην κυριολεξία

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

μου κλέψαν την καρδιά!... Ένωσα πως αν μάθαινα ν' ακούω τις μυστικές φωνές τους, ο χρόνος εκείνου του ανθρώπου και ο δικός μου έναν θα γίνοταν... Κι έτσι, θα μου μιλούσε!

Η δική μου λοιπόν γνώμη, που βασίζεται σε κάποια νεολιθικά ευρήματα της συλλογής μου, σε σχετικές εθνογραφικές, λαογραφικές, ανθρωπολογικές, μιθολογικές, γεωφυσικές και γεωχημικές έρευνες και μελέτες, και προπάντων στις γνωστές και εμπειρίες που απέτησα από την πολύχρονη εκπαίδευση σε παραδοσιακούς «δρόμους» γεωγεωμετρίες, εναλλακτική θεραπεία, και αυτορράγαματάς της Άπω Ανατολής, είναι ότι αυτή η δραστηριότητα, που ονομάζω «Ιερή Γαιονική Πετρογλυφική», και την οποία θεωρώ απόδειξη υψηλής γνώσης της καλύτερα, του αποτελέσματος διδάχης ανωτερών διανοών, αποτελεί κωδικοποιημένο σύστημα σήμανσης, που αφορά στην ακριβέστατη χαρτογράφηση των δικτύων «γεδίστων» πεδίων – τη «Μάνας Γης», τη Βασιλιστική και ζωδιακός «ΓΙΑΙΣ»... Συνεπώς, αυτή η «Ιερή Γαιονική Πετρογλυφική», παραφράζοντας τυπολογικούς όρους της γεωμετρίας, μας «μίλαε» για σημεία «κομβικά», «πύλες», «υποστρώματα», «κλείδες», «κατανομές», «γεφύρες», «λίμνες, έρη, ποταμούς, σπήλαιο, γνωστούς και γνωστούς προϊστορικούς οικισμούς, γεωλογικά ρήγματα, μεταλλεύματα, επιληπτικούς τόπους θετικής-θεραπευτικής δύναμης, αλλά και τόπους αποφυγής δηλαδή εκπώσης αρνητικής ενέργειας, και καταστροφικών συμβιβάλων. Ακόμη μας «δηγεί» σε κάποιους Ξεχωριστούς... μυστηριώδεις τόπους!

Ίσως τα παραπάνω, στον άνθρωπο της αποστασιατικής-υποχαντικής αντιλήψης, να αικουστούν παρόδεια. «Η νε ωθεύοντα που δεν έχουν σχέση με δι ονομάζεται επιστημονική μεθοδολογία και ορθολογική ερμηνευτική προσέγγιση, ή ακόμη... ότι συνιστούν σε νέαρα παρα-επιστημονικής φαντασία... Ομοίως, πάντα, ως γνωστόν, το αποτελέσμα μετρεῖ. Αυτό είναι που κρίνει τελικά τον «τρόπο» που ακολουθεί ο κόθε ερευνητής, και που η τον έπειταβεβαίως η τον διορθώνει ή τον αλλάζει – και, οπωσδήποτε, εφόρον ο ερευνητής δεν δικαιείται για δογματισμό, στέρεο και αδιάλλακτο συντηρητισμό, εθελοτυφλία και το χειρότερο, που «σύνδορμο αινείσταν».

«Παραπάνω απ' το λογικό. Φύγε απ' τη συμβατική και συμφωνημένη αντιλήψη και επικοινωνία... Αδειάσει τη ματιά σου». Γύρισε στο αγένετο... «Έτσι, μάνη της, βούθισε μέσα σου, σωπάρη, τη αρχήσει η αποδοχή του γεγονότος που της υπολογίστηκε, ξέφασσε... Ετοι μα προτερόν ενα κεκληθεύον οι άρρωτοι τρόποι της αρχέγονης αναγνώρισης... Οι τρόποι του... εισαγούν... Ετοι μονάχα θα δει και θα μάθεις κι ένα γίνεται μ' αυτό!» μων «Τε κάποτε, κοινώνας το Στόλουνχεντ, ο αειμνήστος δόσκαλος μου Sieger».

Επειδή, βεβαίως, δεν είναι το παρόντα να αναφέρω εκεντες στις αδιάστειες αποδείξεις της αποτελεσματικότητας του «τρόπου» μου, ή στις τεχνήκες που χρησιμοποιών για τον εύκολο εντοπισμό όλων των «γραμμένων πετρών», όχι μόνο της χώρας μας αλλά και των άλλων χώρων φυσική, και την «αποκρυπογράφηση» των «μηνυμάτων» τους, δια περιορίστη στο σκοπό του παρόντος, που είναι να ανακοινώνεται, από τον Οκτώβριο του 2002 μέχρι τον Ιούνιο του 2003, εφαρμόζοντας τον «τρόπο» μου, ερευνήτα περιοχών των Δήμων Νέστων, Μακρυχωρίου, Αγίας και Λαζαρέως του νομού Λαρίσιας, αφεντικά για να προσδιορίστηκε ή έκταση της χαρτογράφησης των ενεργειακών δικτύων, και τερέπερν για να διαπιστωθεί η σχέση των θέσεων των νεολιθικών οικισμών μ' αυτά.

Το αποτέλεσμα ήταν να βρέθη αρχικά ο απότελεσμας αριθμών των 555 (πεντακόσιων πεντίνα πέντε) «γραμμένων πετρών» – «εγγήτησματα» με τη μελέτη και ανάλυση των δεδουλεύμαντος, να συγκεντρωθεί πάλι η πρωτόγνωνη, επικλητικών και αφάντων πληροφορίων από την «Ιερή Γαιονική Πετρογλυφική» τους, και το πολύ σημαντικό και εξαιρετικά «διδάκτικό» για μας τους... «πολιτισμένους», να αποδειχθεί ότι εκείνοι οι... «πρωτόγονοι» ήζεραν να βλέπουν τα «πηδαλιά» και να ενοριάνωνται για τη σεβαστή και πολιαγμένη Μάνη τους, τη «ΓΑΙΑ»!!!

Θεωρούντας ότι η αποκάλυψη, η ανάδειξη, η φροντίδα και η διαφύλαξη των ελληνικών πνευματικών, καλλιτεχνικών, επιστημονικών και ιστορικών πρετέλας, πάση θυμία, να αποτελεί πρώτωτο καθήκον τους κάθε ελλήνων πολίτη, επιβλέπων να γνωστοποιήσουν σ' είμαι πρόσδοκας να σιγητήσουν και να συνεργάσονται με κάθε σχετική ενδιαφέρομενη ερευνητή, ώστε να προκύψουν μια δινοτή και αωφελημένη συνέχεια των ευρημάτων αυτών ανά τον ελλαδικό χώρο, κι ακόμη συζητήσουν ποι κατεξόδιοι εφαρμογές των γνώσεών αυτών για την προστασία του περιβάλλοντος και της μητρώας μας!

Αμέτρητη τη χαρά μου από τα ευρήματα κι απ' τα «ιστορήματά» τους, Όμως, μεγάλη η λύπη και η πικρία που ένωσα, για μια ακόμη φορά, από την απαραδέκτη αγνόια, την κρυψίνοια και την προκλητική αδιαφορία που χαρακτήριζε τους περισσότερους: «ανώνυμους» και «επώνυμους»- «γεύτονες» αυτών των υπέροχων μνημείων της ανθρώπινης ιστορίας.

«Κι οι πέτρες μένουν κεί δι και ολούθε έχειασμένες και μήπετε ματές να πέρπουν πάνω τους να μάθουν το καλό τους.

Κι οι πέτρες σπάραν, ραγίσαν που καρδιές τους... Οι ανθρώποι τις έξαραν έχεχαν την υγειά τους...

Στελίος Παπανικολάου
γήλητης-ερευνητής
Συκούριο Λάρισας, Τ.Κ. 400 06
τηλ.: 24950-51768, 936655274

ΒΙΒΛΙΑ

Η μαγεία στην αρχαία Αίγυπτο Αμάντα-Αλίκη Μαραβέλια

εκδ. Ιαμβλής, Αθήνα 2003.

Πρόκειται για ένα σημαντικό έργο, που αποτελεί θεμελιακό τεκμήριο και συμβάλλει ουσιαστικά στην έρευνα για την αρχαία αιγυπτιακή μαγεία. «Μεταφραστική πεμπτεούσα της χώρας των θεών» είναι ο υπότιτλος της επιπτωματικής αυτής μελέτης, που καταδεικνύει τις απομίνες των Αιγυπτίων για τη μεταβανταία ζωή, τη θρησκευτικής αντιλήψεως και την πιού ποτε στη μαγεία, ως πανγκόδια εξουσιαστική δύναμη με πινεγχει και συμορφεύει τα πάντα, συνδέοντα το θέατρο και τον ανθρώπινο κόσμο. Πρόκειται ουσιαστικά για την πρώτη σοφήρο αιγυπτιολογική προσέγγιση της αρχαίας αιγυπτιοκρατικής μαγείας που εκδιδείται στην Ελλάδα. Άλλα και στη διεθνή βιβλιογραφία, τα σχετικά καλογράμματα και επιπτωματικά τεκμηριώματα βιβλία είναι ελάχιστα. Επίλογμεις αυτό το βιβλίο να μεταφέρονται και στην αγγλική γλώσσα!

Όπως αναφέρει η συγγραφέας αιγυπτιολόγος Αμάντα-Αλίκη Μαραβέλι, «Μαγεία ήταν το σύνολο των μεταφυσικών δεξιοτάτων των Αιγυπτίων, μεταξύ της Βοήθεια και την κατά βούληση εκπόρευση μιας ματικής, απρόσωπης και ήττακούστερης δύναμης, που υποτίθεται ότι συνέβει τα πάντα στο σύμπαν. Ήταν επέρεψε συγκεκριμένη αποτελέσματα τόσο στην καθημερινή ζωή δασ και στο Επίκεντρα. [...] Η μαγεία είχε προσφερθεί στους ανθρώπους γι' αυτόν το βασικό το σκοπό. Για την αντιμετώπιση κρίσεων και την αποκάταση της τάξης, αφού στην αρχαία Αίγυπτο αποτελούσε θεμέτων και θεραπευτικό επίπεδο μεμονωμένη επαγγελματική συνιστώσα της μεταφυσικής αντιλήψης των Αιγυπτίων».

Έκτος από μια γενική εισαγωγή όσον αφορά πιο ένωση της μαγείας και την εξάσκηση της στην Αίγυπτο, η μεμπερατωμένη ενότητα αποτελεί της εξής ενότητες: α) Το δωρεάν Τον Νείλο, Β. Η βροτεία και ωποδρόμηση της μαγείας; γ. Οι αρχαιοί αιγυπτίων μάγοι και ο κόσμος τους, Δ. Ιατρική και μαγεία, Ε. Ταριχή μαγεία, στ. Το εργαλεία και τα τεγκύκες της μαγείας, Ζ. Κιμωρία στα στοιχεία της φύσης. Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζεται η σχέση μαγείας και μεθηματικών, μαγειάς και αστρονομίας, κωδωνώ και μια συγκριτική μελέτη της ολυμπειας με την αστρονομία, την αστρολογία, τη μαγεία και την «ψυχολογία του βαθείων» του Γιουνγκ, αλλά και τη συγχρόνη πυρηνική αστροφυσική. Δεν θα ήταν υπερβολικό να σημειωθούσε ότι το βιβλίο αυτό αποτελεί επίπτηση μεγάλη σε πολιτική και κοινωνική στρατηγική στην Αίγυπτο, και ιδιαίτερα στις μεταφυσικές θρησκευτικές αποφένεις των Αιγυπτίων, κατά που αποτελείσεις από την ελληνική βιβλιογραφία. Η ύλη του βιβλίου οπολκρύνθηκε μεταξύ τουν επιλογο, μια αγγλική και μια γαλλική περιήγηση του κεφαλείων. Η εικονογράφηση είναι πλούσια και λειτουργική στο κείμενο. Εξαιρετικά χρήσιμα είναι και οι πινακίδες, οι σκηνής της αγωγής με τη βιβλιογραφία και τα αλφαριθμητικά ευρημάτων προσώπων και κοπτικών λέξεων, καθώς και συγχρόνων ορών/λέξεων).

Σοφία Τσουρινάκη

Ελληνικός πολιτισμός

Brian Sparkes

εκδ. Καρδάνια, Αθήνα 2002

Στα τέσσερα μέρη της μελέτης παρουσιάζονται: α. το περιβάλλον και τη διαδικασία γεωλογικής διαμόρφωσης της ελληνικής χρονολογίου και των γύρων νησών, β. η ιστορία των λαών που έζησαν στην Ελλάδα έως το τέλος της αρχαιότητας, γ. διάφορες ομίχλες της κλασικής περιόδου, δ. η ιστορία της Ελλάδας μετά την αρχαιότητα.

Κατακτώντας την αρχαιότητα. Ιστοριογραφικές διαδρομές

Δημήτρης Κυρτάτας

εκδ. Πλάκα, Αθήνα 2002

Ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη μελέτη που ανασυνθέτει την πορεία-εξέλιξη της σκέψης στην οποία βασίζεται η «εικόνα» της ελληνικής αρχαιότητας, αυτής της αρχαιότητας που κάποια στιγμή γίνεται αντικείμενο ιδεολογικής χρήσης.

Οι αρχαίοι έλληνες αλχημιστές και η γένεση της αλχημείας

M. Berthelot

εκδ. Κ. Κοροντής, Αθήνα 2002

Πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη του θεμελιωτή της θερμοχημείας, που στηρίζεται σε αρχαιολογικά χειρόγραφα, για να γράψει την ιστορία της «επιτήμης» αυτής, η οποία έχει τις ρίζες της στη διδασκαλία της Πυθαγόρειας και της Πλατωνικής Σχολής.

Παίζοντας στο χρόνο. Αρχαία ελληνικά και βιβλιοντινά παιχνίδια

Χρήστος Λάζος

εκδ. Αίλος, Αθήνα 2003

Σε διάρκεια 3.200 χρόνων, περίπου 150 παιχνίδια των αρχαίων Ελλήνων και Βυζαντίνων εντοπίστηκαν από διάφορες πηγές και παρουσιάζονται εδώ. Είναι συναρπαττικό ταξίδι στο χώρο και στο χρόνο, συνάμα και γεμάτο εκπλήξεις, όχι μόνο για τον αναγνώστη αλλά και για τον ίδιο τον ερευνητή που το αποτολμήσε. Πλούσια η εικονογράφηση και η βιβλιογραφία.

De la manœuvre des navires antiques

Laurant Damonte

εκδ. De la Nerthe-Ed. Picard, Paris 2003

Διδακτικό και ευχάριστο, χρήσιμο για όσους ενδιαφέρονται να μάθουν για την αρχαία ναυπηγική και ναυπολοΐα. Ωραία και ακριβής εικονογράφηση, με υποτιτροφαίες του Jean-Marie Gassend.

Wird auch silbernen mein Haar

Hartwini Brandt

εκδ. C.H. Beck, München 2002

Ο συγγραφέας εξετάζει τον τρόπο που ανιμητώνισαν το γήρας κατά την αρχαιότητα, έκπινώντας από τα Ομηρικά Έπη, για να περάσει από την προϊστορία στην κλασική αρχαιότητα, και από τα ελληνιστικά χρόνια και τη μωαμετική περίοδο στην ύστερη αρχαιότητα. Η εικονογράφηση πολύ ουσιώδη και προσεγμένη.

Medizin in der Antike

Ernst Kuenzl

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Stuttgart 2002

«Σε έναν κόσμο χωρίς νόρωση και αστιρίνη» είναι ο υπότιτλος του έργου αυτού, που, με πλούσια εικονογράφηση και σαφές κείμενο, προσφέρει πλήθης πληροφοριών.

Tiere in der Antike

Marion Giebel

εκδ. Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 2003

Στο βιβλίο αυτό εξετάζονται τα ζώα μέσα από τις σχέσεις τους με τον άνθρωπο.

Ψηφιδωτά δάπεδα. Προσέγγιση στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού

Παναγιώτα Αστριμακούλου-Ατζακά

εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2003

Πρόκειται για βιβλίο πολύ σημαντικό, αφού είναι η πρώτη μονογραφία στην ελληνική βιβλιογραφία στην οποία επιχειρείται μια συνολική παρουσίαση δημητράων που αφορούν στην τέχνη του αρχαίου ψηφιδωτού, με υλικό που προέρχεται από όλες τις περιοχές του αρχαίου κόσμου.

Ελευσίνα, ο αρχαιολογικός χώρος και το μουσείο

Καλλιόπη Παπαγελλή

εκδ. Ομίλος Λάσπη, Αθήνα 2002

Οι εξαιρετικές φωτογραφίες του Σωκράτη Μαυρομάτη πλαισώνουν με τρόπο μοναδικό την παρήγηση όχι μόνο στην Ιστορία αλλά και στον αρχαιολογικό χώρο και το μουσείο της Ελευσίνας. Πολύτιμος οδηγός για το επιστημονικό τεκμηριωμένο και γραμμένο με ευαισθησία κέντη της αρχαιολογίας Καλλιόπης Παπαγελλή.

Η χώρα των Αιτωλών

Ιωάννης Νεραντζής

εκδ. Ιτιός, Ρέθυμνο 2001

Πρόκειται για διδακτορική διατριβή η οποία εγκρίθηκε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας Ρέθυμνου του Πανεπιστημίου Κρήτης (2001) και αφορά στη γεωπολιτική και ιστορική ανασυνθέτηση των τριών φύλων του «έθνους των Αιτωλών». Ενδιαφέρουσα έρευνα, πλούτο κενά στην ιστορική γνώση του χώρου.

Χαλκιδική

συλλογικό έργο

εκδ. Λευκόνιο Ειαγγελιανού της Θεοτόκου-Ορμύλια, Αθήνα 2002

Λεύκωμα για εξαιρετικές φωτογραφίες του Ανδρέα Σμαραγδηνή, το οποίο Χωρίζεται για τα καλά επιστημονικά του κείμενα (Ι. Βοκοταύλου, Ι. Παπάγγελος, Ευά. Καμπούρη, Λ. Λαμπριανίδης, Λ. Παπαγιαννάκης, Θ. Παπαγιάννης, Γ. Μιλωνά).

Continuity and Change in a Greek Rural Landscape: the Laconia Survey

W. Cavanagh, J. Crouwell, R.W.V. Catling, Gr. Shipley

εκδ. British School at Athens, London 2002

Το δεύτερο αυτό έργο είναι βασισμένο στην έρευνα που διεξήχθη μεταξύ 1983 και 1988 στην κεντρική Λακωνία, κατά τη διάρκεια της οποίας ταυτίστηκαν πάνω από 400 θέσεις, χρονολογούμενες από τη νεολιθική έως και την οθωμανική περίοδο. Ο πληροφορέας που συγκεντρώθηκαν οδηγήσανται σε μια εκ νέου θεώρηση της οικιστικής ιστορίας και της γεωργικής οικονομίας της Σπάρτης και της Λακωνίας, η οποία παρουσιάζεται στον πρώτο τόμο. Ο δεύτερος τόμος, περιέχει στοιχεία για την κεραμική, τη λιθοτεχνία, τα μικροεμπόρια, την αρχετεκτονική, τη γλυπτική και τις επιγραφές, καθώς και τα αποτελέσματα της γεωργικής έρευνας. Η μάλιστα της πολύ σημαντικής εργασίας ολοκληρώνεται με τον κατάλογο των αρχαιολογικών θέσεων της Λακωνίας.

Αιγαίο. Εποχή του Χαλκού

Oliver Dickinson

εκδ. Καρδάνια, Αθήνα 2003

Επιστημονικά τεκμηριωμένο, αν και γραμμένο και για τον μη ειδικό, το βιβλίο αυτό παρουσιάζει την πολιτισμική ιστορία του αιγαϊκού

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

χώρου (τέχνη, θρησκεία, οικονομία, κοινωνία) από το 3000 έως το 1000 π.Χ. Η μετάφραση είναι του Θεόδωρου Ξένου.

Αιγαίο. Τέχνη και πολιτισμός

συλλογικό έργο
εκδ. Υπουργείο Αιγαίου, εκδοτικός οίκος Μέλισσα, Αθήνα 2003

Επώνυμοι της τέχνης και των γραμμάτων συνεργάστηκαν, για να προσφέρουν την πολυδιάστατη γοητευτική εικόνα του αιγαϊκού χώρου.

Νησιά του Αιγαίου. Αρχιτεκτονική

επιμ. Δημήτρης Φωτιππίδης
εκδ. Υπουργείο Αιγαίου, εκδοτικός οίκος Μέλισσα, Αθήνα 2003

Συλλογικό έργο που συνθέτει θαυμάσια το λόγο με την εικόνα, σκιαγραφώντας το χρακτήρα της αιγαϊκής αρχιτεκτονικής.

Σάμος

Κωνσταντίνος Τσάκος
εκδ. Επερός, Αθήνα 2003

Ιστορικός και αρχαιολογικός οδηγός, ιδιαίνος για να οργανώσετε τις αρχαιολογικές σας αποδράσεις των διακοπών.

Μυστράς

Μυρτάλη Αχειμάστου-Ποταμιάνου
εκδ. Επερός, Αθήνα 2003

Ιστορικός και αρχαιολογικός οδηγός από τους καλύτερους. Αριστος επιστημονικά και γλωσσικά, με πλούσια εικονογράφηση.

Λοκρίδα. Ιστορία και πολιτισμός

συλλογικό έργο
εκδ. Κτήμα Χατζημιχάλη, Αθήνα 2002

Πρωτότυπος και αξέλογο το βιβλίο αυτό, που συντάχθηκε από επιστήμονες που σκύβουν με περισσό ενδιαφέρον στην ιστορία και τα προβλήματα της χώρας των Λοκρών. Η πρωτοβουλία για την ενδιαφέρουσα αυτή εργασία ανήκει στην Κτήμα Χατζημιχάλη, γνωστή οντοπαραγωγής εταιρείας, στην οποία ανήκει και η Φόρμα Αταλάντης. Τη συγχώρεση για την πρωτοβουλία της αυτής, και σημειώνουμε πως το βιβλίο εντάσσεται σε σειρά επιστημονικών εκδόσεων της εταιρείας που απευθύνονται στο ευρύ κοινό.

Το Παναθηναϊκό Στάδιον

Αριστοτέλη Παπανικολάου-Κρίστεννεν
εκδ. ΥΠΠΟ, Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος, Αθήνα 2003

Πρόκειται για την πρώτη πραγματικό αλογληρωμένη μελέτη της Ιστορίας του Παναθηναϊκού Σταδίου μέσα στους αιώνες.

Η βιομηχανική κληρονομιά της Νέας Ιωνίας

Ε. Μαΐστρου, Ο. Βογιατζήδου, Ε. Καραβανάστη,
Μ. Καλιστζίδου
εκδ. Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Αθήνα 2002

Μια επισκόπηση της ιστορικής και αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας της Νέας Ιωνίας, μια καταγραφή ουσιαστικά των βιομηχανικών της κτιρίων, μεταξύ των οποίων πλούσιους και πολύ ενδιαφέροντος εικονογραφικού υλικού.

Οι αγιοτόπικές κατοικίες στην Εξωμεριά της Τίνου

Μάχη Καραλή
εκδ. Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα ΕΤΒΑ, Αθήνα 2002

Μια ποιτευτική έκδοση για τις πολυάριθμες και διάσπαρτες στα βαύνα του νησιού αγιοτόπικες κατοικίες της Τίνου, οι οποίες διαμορφώνουν, μαζί με τα αμύρτηρα σκαλιά-άνθηρα, το «ανθρωπογενές», «χεροποίητο» φυσικό τοπίο του.

Ιστοριογραφία της μοντέρνας αρχιτεκτονικής

Παναγιώτης Τουρνικώτης
εκδ. Αλεξανδρεία, Αθήνα 2002

Ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, που προτείνει μια διαφορετική «ανάγνωση» των ιστοριών που γράφτηκαν για τη μοντέρνα αρχιτεκτονική από τη δεκαετία του '20 ως τη δεκαετία του '60, όταν άρχισε η φιλοβίτηση της».

Περιβάλλον μνημείων, μουσείων και αρχαιολογικών χώρων

Βασιλείος Λαμπρόπουλος
εκδ. του συγγραφέα, Αθήνα 2003

Στο βιβλίο αυτό παρουσιάζονται τα φυσιοχημικά δεδομένα σχετικά με την υπαρκή υγρασίας, ακτινοβολιών, θερμοκρατικών διακυμάνσεων, δονήσεων και ρύπανσης στο άμεσο και έμεσο περιβάλλον των μνημείων και των έργων τέχνης, καθώς και τα αποτελέσματα και οι μεθόδοι ελέγχου των επιδράσεων των παραπάνω περιβαλλοντικών παραμέτρων στα δομικά υλικά των μνημείων και των έργων τέχνης:

Κράτος και Μουσεία

Δάφνη Βουδούρη

εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003

Αξέδικη μελέτη, στην οποία αναλύεται το θεματικό πλαίσιο των μουσείων και ειδικότερα των αρχαιολογικών μουσείων στην Ελλάδα.

Τα μεγάλα ρεπορτάζ

α' τόμος: από την αρχαιόπεττα στον 206 αιώνα

β' τόμος: 206ς αιώνας

John Carey

εκδ. Νάρκισσος, Αθήνα 2001 (α' τόμος) & 2002 (β' τόμος)

Στον John Carey ανήκει η επιλογή των κεντημάντων σε αυτό το διάτομο πολύ ενδιαφέρον και ευάριστο έργο. Στις σελίδες του συναντάμε κανένα την ιστορία χωρίς κανέναν εξωραϊσμό, μέσα από τις διηγήσεις αυτοπτών μαρτύρων, όπως αυτές καταγράφονται σε απομνημονεύματα, ταξιδιωτικά βιβλία και εφημερίδες.

Το όραμα της Ιωνίας

Michael Llewellyn Smith

εκδ. MIET, Αθήνα 2002

«Η Ελλάδα στην Μικρά Ασία, 1919-1922» είναι ο υπότιτλος της αξιόλογης αυτής έκδοσης, στην οποία ο συγγραφέας αργητεί, με τρόπο συναρπαστικό, γεγονότα από την κατοχή της Σμύρνης και τον Μικρασιατικό πόλεμο -ουσιεύταντας με την ελληνική Μεγάλη Ιδέα και τις διαμάχες των Μεγάλων Δυνάμεων στη Μέση Ανατολή-, ενώ παράλληλα ιχνητεύει τις απαρχές του «όραμάτος της Ιωνίας» του Ελευθέριου Βενιζέλου. Η μετάφραση ανήκει στη Λίνα Κασδαγλή και η επιμέλεια στη Μαργαρίτα Κρεμμύδη.

Τα καπάκια

Κωστής Παπαγιώνης

εκδ. Καστανιώτης, Αθήνα 2003

Για να μάθωνε την ιστορία μας... τα «καπάκια» ήταν οι μιστικές συμμάχους μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων, προκειμένου να γλιτώνουν ελληνικού πληθυσμού από τις σφαγές.

Πάλι δικά μας. Λαογραφία, ιδεολογία και διαμόρφωση της σύγχρονης Ελλάδας

Michael Herzfeld

εκδ. Αλεξανδρεία, Αθήνα 2002

Μελέτη για τους τρόπους συγκρότησης της ελληνικής εθνικής ταυτότητας στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, μέσα από δύο βασικές

θεωρήσεις για την Ελλάδα: την «ελληνίζουσα» και τη «ρωμαϊκή». Πρόλογος της Άντκης Κυριακίδη-Νέστορος και μετάφραση του Μαρίνου Σαργιγάνην.

Εμείς οι Έλληνες

Δημήτρης Βαρδίκας

εκδ. Αττικό-Ε. Βαρδίκιο, Αθήνα 2003

Με την ευκαρία της 12ης ένδοσης (α' έκδοση: 2001), λάβαμε τη γενική ελληνοκεντρική ανασκόπηση της ιστορίας των Ελλήνων, στην οποία βρίσκει καινείς πολλά ενδιαφέροντα στοιχεία.

Κανίσκιον φιλίας

συλλογικός τόμος

εκδ. με τη χορηγία του ΥΠΠΟΤ και του Ιθύμιατος Ωνάση, Αθήνα 2002

Εξαιρετικής ποιότητάς ο τόμος αυτός, συγκεντρώνει πολύ ενδιαφέρουσας και πρωτότυπες μελέτες, που διαρρέωνται με βαθεία τέσσερις βασικούς άξονες: ελληνική δημόσια ποίηση και λαϊκή τέχνη, νεοελληνική λογοτεχνία, μελέτη της ελληνικής γλώσσας και ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Με τον τρόπο αυτόν θέλοντας να ουγγραφεῖς ποιεὶς διεύρου τη μεγάλη τους εκτίμηση – σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις και τη βαθύ φύλα τους– στον γνωστό για την πολύτιμη συμβολή του στις νεοελληνικές σπουδές Guy-Michel Saunier.

Ρήγα Βελεστινλή, Απάντα τα σωζόμενα

γενική επιμέλεια: Πασχάλης Κτηρομηλίδης

εκδ. Βούλη των Ελλήνων, Αθήνα 2001

Το υπόλοιπο διασωθεύσας συγγραφέων έργου του Ρήγα έχει ταξινομηθεί σε πέντε τόμους: τόμος Α': Ξεχωρίς των τυπωμάτων εραστών (επιμ.: Π.Σ. Πίστας), τόμος Β': Φυλακές απάνθισμα διά των αγγίκων και φυλοκαθηδείων Ελλήνων (επιμ.: Κ.Θ. Πέτσας), τόμος Γ': Ήλικος Τρίτους (επιμ.: Ιωάννης Σαΐνο), τόμος Δ': Νέοι Ανάχαροις (επιμ.: Αννα Ταμπακή), τόμος Ε': Νέοι πολιτικοί διάδοκοι των κατοίκων της Ρούμελης, της Μύρκας Λαίας, των Μεσογείων Ηήσων και της Βλαχομπούγιας (επιμ.: ΜΠ. Κητρομηλίδης). Προέκτειν για μια άρτια εργασία από κάθε άποψη, η οποία θα ήταν ευχής έργο να διατεθεί στο εμπόριο, ώστε να μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να την αποκτήσει.

Ανδρέου Κάλβου, Μαθήματα φιλοσοφίας, πανεπιστημιακές παραδόσεις στην Ιόνιο Ακαδημία, Κέρκυρα 1840-41

επιμ. Λίνος Γ. Μπενάκης

εκδ. Ακαδημία Αθηνών/Κέντρο Ερευνών της Ελληνικής Φιλοσοφίας, Αθήνα 2002

Με πρόλογο του Ε.Α. Μαυριπούλου, το έργο αυτό παρουσιάζει 51 μαθήματα του Κάλβου για διάφορα θέματα (Ψυχολογία, Λογική, Αισθητική, Ηθική).

Οι βιβλιοκρίσεις, 1926-1973

Λίνος Πολίτης

εκδ. MIET, Αθήνα 2002

«Θέματα της λογοτεχνίας μας-Εκδοτικά-Σολωματικά-Παλαιογραφικά» είναι ο υπότιτλος του σημαντικού αυτού τόμου, στον οποίο διαγράφεται η βιβλιοκρίτικη περίεις ενδιάμεσου μεταξύ της Επανάστασης και του Λιούν Πολίτη.

Οι επιστολές του Κωνσταντίνου Σταμάτη

επιμ. Παναγιώτης Μιχαηλάρης

εκδ. Ιδεογράμμα, Αθήνα 2002

Ο Emile Legrand είχε επιστολέμεν την αλληλογραφία Κωνσταντίνου Σταμάτη-Παναγιώτη Κοδράκη –της περιόδου 1788-1794– και είχε δημοσιεύσει ορισμένες επιστολές, θέντως ότι κριτικό της επιλογής του την αναφορά τους στα κρίμα γεγονότα της Γαλλικής Επανάστασης, των πρώτων μηνών του 1793. Τα σχόλια του Legrand καθώς και αποστόματα από άλλες επιστολές του Κ. Σταμάτη, τα οποία ο γάλλος μελετητής χρησιμοποίησε προκειμένου να παρου-

σιάσει την προσωπικότητά και τη δράση του τελευταίου, μπορεί τώρα ο Ελληνας αναγνώστης να τα βρει στη μετάφραση των προλογιμών που περιλαμβάνονται στην έκδοση αυτή. Το κείμενο και το σχολιασμό των επιστολών ακολουθούν γλωσσική ιδιωματικής λέξεων, προσδιορισμός των τοπωνυμίων, καθώς και τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία για πρόσωπα που αναφέρονται στις επιστολές.

Language

εκδ. Routledge, Λονδίνο 1988-2005

Πρόκειται για μια πολύ ενδιαφέρουσα σειρά είκοσι συλλογικών τόμων που ασχολούνται με τη μελέτη ορισμένων από τις σημαντικότερες γλώσσες (θα συμπληρωθεί το 2005). Γραμμένα από ειδικούς, τα πονήματα αυτά δίνουν μια εμπειριατικήν ανάλυση και περιγραφή της κάθε γλώσσας, ενώ η ιμιούγενεια της δομής της ώλης τους επιπρέπει τη συγκριτική μελέτη του μικρού των τόμων. Οι γλώσσες στις οποίες αναφέρονται είναι οι εξής: Munda, Manchu-Tungusic, Korean, Iranian, Tai-Kadai, Austronesian of Asia and Madagascar, Bantu, Mongolic, Indo-Aryan, Sino-Tibetan, Oceanic, Turkish, Uralic, Dravidian, Indo-European, Semitic, Germanic, Celtic, Slavic, Romance. Για παραγγελίες: Customer Services, Routledge, Andover, Hants SP10 5BR, ENGLAND, τηλ.: +44(0)1264-343071, e-mail: book-orders@routledge.co.uk.

La Langue Gauloise

Pierre-Yves Lambert

εκδ. Errance, Paris 2003

Ενδιαφέρουσα μελέτη μιας γλώσσας που θεωρούνταν μιστηρώδης και μόδις όρχεια να διαβάζεται. Γραμμένη σε αλφαριθμότικο, επρωτικό και λατινικό είναι κελτικής προέλευσης.

Dictionnaire de la langue gauloise

Xavier Delamarre

εκδ. Errance, Paris 2003

Λεξικό της γαλατικής γλώσσας, που περιέχει περί τα 800 λήγματα και αποτελεί προσέγγιση της παλαιο-κελτικής διάλεκτου.

Ελαφροπάττα

Κώστας Βασιλάκης

εκδ. Ελληνική Εταιρεία για την Περιβάλλοντας και τη Πολιτιστική Κληρονομίας, Αθήνα 2002

Έναξικος και χαρούμενος –χάρη στις πολύχρωμες ζωγραφίες του Αλέξη Κυριαπόπουλου– οδηγός, με χρήσιμες συμβουλές για τι μπορεί να κάνει ο καθένας μας για να προστεθεύει το περιβάλλον.

Μεγάλη Βρεταννία, ένα ξενοδοχείο σύμβολο

Άγγελος Βλάχος

εκδ. Κέρκυρα, Αθήνα 2003

Η έναρξη της νέας εποχής για τα υπεραιωνόβια αθηναικά ξενοδοχεία, μετά την πρόσφατη ανακαίνιση του, σφραγίστηκε από την έκδοση του βιβλίου αυτού, που επηγειρεί μια αναδρούντα στην ιστορία του, με εκτενή κείμενα και πλούσιο φωτογραφικό μέλικο. Η ώλη του βιβλίου χωρίζεται σε χρονολογικές και θεματικές ενότητες, που αφορούν στη ζωή του ξενοδοχείου σε παράλληλη τροχιά με κορυφαία γεγονότα της ζωής της χώρας. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι φωτογραφίες, αισθάνουμες στην πλεονότητά τους, ενώ στις αρετές του λευκώματος ανήκουν και οι λεπτομέρειες από την καθημερινότητα του λαμπρού ξενοδοχείου που περιλαμβάνονται στις σελίδες του.

A. M.

Πλάτωνας όχι Προζάκ

Λου Μαρίνοφ

εκδ. Αιγάνη, Αθήνα 2002

Με υπότιτλο «Η εφαρμογή της φιλοσοφίας στα καθημερινά προβλήματα», το βιβλίο αυτό έρχεται να προτείνει μια νέα αντιμετώπιση των προβλημάτων μας, δείχνοντας πώς, σε κάποιες περιπτώσεις, η φιλοσοφία έχει ποιά άμεσα και καλύτερα αποτέλεσμα από την ψυχανάλυση. Το επάγγελμα, μάλιστα, του φιλοσοφικού συμβούλου εί-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

vai πια συντηθείσενο στις ΗΠΑ. Το βιβλίο αυτό βασίζεται στα διδάγματα των μεγαλύτερων φιλοσόφων όλων των εποχών, και βοηθά τον ανανιώστη να προσεγγίσει σωστά τα όποια προβλήματα του, φέρνοντας τη φιλοσοφία κοντά στην καθημερινή ζωή, όπως ακριβώς συνέβαινε και στην αρχαία Ελλάδα.

55 άγνωστα έργα γνωστών ελλήνων ζωγράφων Αρροδίτη Κούρια

εκδ. ΕΛΙΑ, Αθίνα 2002

Πρωτογενές υλικό, που εμπλουτίζει τη βιβλιογραφία στον τομέα της ζωγραφικής από τη τελ ή τον 19ου ώστε το πρώτο μισό του 20ου αιώνα, παρουσιάζεται μέσα από την έκδοση αυτή. Τα έργα αναζητήθηκαν και συγκεντρώθηκαν από απολογιστικά από ιδιωτικούς οικλαδούς, σπουδαίους δεν έχουν προσβάση ούτε σε ορευπέτες ούτε και το κονιό. Η παράθεση των έργων συνοδεύεται από κριτικά λήμματα, που δίνουν διαφωτιστικές πληροφορίες για τα έργα αλλά και τους καλλιτέχνες. A.M.

Μύθος και Τέχνη Δήμητρα Μήττα

εκδ. University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2002

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η προσέγγιση της συγγραφέως στο θέμα, μέσα από την εν λόγω μελέτη, που χωρίζεται σε πέντε συνολικά μέρη: α. Μυθολογία, β. Τέχνη, γ. Η μυθολογία ως αφορμή και πρόσχημα, δ. Μύθος και ποίηση, ε. Η διάσηση των ορίων.

Ο κόσμος των σπηλαιών

εκπαιδευτικό πρόγραμμα

εκδ. ΥΠΠΟ-Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας και Σπηλαιολογίας, Αθήνα 2000

Αν και επερχοντανούσε, πιστεύουμε ότι αξέχει να αναφερθούμε στο έντυπο υλικό ενός ειδικευτικού προγράμματος, του οποίου τη γενική επιμέλεια είχε η Βεβή Βασιλόπουλο. Προκειται για πέντε φρυγανέμενα και καταποτικά για τον κόσμο των σπηλαίων τευχίδια: α. γεωλογικό, β. παλαιοανθρωπολογικό, γ. παλαιοανθρωπολογικό, δ. αρχαιολογικό, ε. βιολογικό.

Η Ελλάδα των Βαλκανικών πολέμων, 1912-1913

οδηγός έκθεσης – εκπαιδευτικό φυλλάδιο

εκδ. Βουλή των Ελλήνων, Αθήνα 2003

Σπηλιά ομοτίτλη έκθεση που πραγματοποιείται φέτος στη Βουλή των Ελλήνων για την επέτειο των ενεντάτη χρόνων από τη λήξη των Βαλκανικών πολέμων, αναφέρονται τα δυο αιώνα έντυπα. Για τα κείμενα του καταλόγου συνεργάστηκαν οι Α. Αντωνάρακος, Ε. Δρούλα-Μητρόπουλος και Π. Σαβοργιανάκης, ενώ η σύντομη των κειμένων του ειδικευτικού φυλλαδίου ανήκει στη Μ. Ντεκάστρο.

Ο ταύρος στον μεσογειακό κόσμο

κατάλογος έκθεσης

εκδ. ΥΠΠΟ, 2003

Κατόλογος της ομώνυμης έκθεσης που παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη (19.3.2003-7.6.2003), 213 εκθέματα από τον μεσογειακό χώρο, άριστα σχολασμένα, που συνδέονται από κείμενα 15 κορυφαίων επιστήμονων.

Color in Ancient Greece

πρακτικά συνεδρίου

επιμ. M.A. Tiverios, D.S. Tsiafakis

εκδ. Aristotle University of Thessaloniki,
Lambrakis Research Foundation, Θεσσαλονίκη 2002

Πρακτικά του ομώνυμου συνεδρίου που οργάνωσαν το ΑΠΘ και το Μουσείο J. Paul Getty στη Θεσσαλονίκη τον Απρίλιο του 2000.

Οίνος παλαιός ηδύποτος

πρακτικά συμποσίου

εκδ. ΥΠΠΟ-Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Κρήτης, Ηράκλειο 2002

Η ιστορία του κρητικού κρασιού από τα προϊστορικά ως τα νεότερα χρόνια έτειληγεται στης σειράς του τόμου αυτού με τα Πρακτικά του ομότιτλου διευθύνοντος συμποσίου που πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο του 1998 στους Κουνιώμους Κρήτης. Η επιμέλεια ανήκει στην Αιγαίτερινη Μυλοποταμιτάκη.

Greek Archaeology without Frontiers

κείμενα διαλέξεων

εκδ. The National Hellenic Research Foundation
-A.G. Leventis Foundation, Athens 2002

Τα κείμενα διαλέξεων διακεκριμένων επιστημόνων με ανασκαφική διάρθρωση παριστάνεται στην νοτιοανατολικές και τις βόρειες και δυτικές περιοχές του αρχαίου ελληνικού κόσμου, περιεχόνται στον τόμο αυτού, που εκδόθηκε με αφορμή δύο σειρές διαλέξεων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, με γενικό τίτλο, στα ελληνικά, «Η ελληνική αρχαιολογία χωρίς σύνορα».

Η Αραΐα της Μακεδονίας

περιοδική έκδοση

τεύχος 58 (Ιανουάριος-Μάρτιος 2002)

Στο τεύχος αυτού περιλαμβάνονται καταγραφή τημάτων του αρχείου εγγράφων του Μητροπολιτικού Ναού Αγ. Στεφάνου Αραΐας, αναφορά σε δύο παλιές φορητές εικόνες του Αγ. Κοσμού του Αιτωλού στην Αραΐα, καθώς και άρθρο του Κ. Χιούτη, με τίτλο «Θρησκευτικά έγγραφα: μια αθέτη πλεύρα της ιστορίας Αραΐας». Το περιοδικό διανέμεται δωρεάν (συνδρομές προαιρετικές). Για πληροφορίες, τηλ.: 23720-22127, ηλεκτρονική διεύθυνση: www.arapea.gr.

Ο Μέντωρ

περιοδική έκδοση

τεύχος 67 (Ιανουάριος 2003)

Στη μήνη του Αγριεύοντος Βλάχου είναι αφερμαμένο το τεύχος αυτού του χρονογραφικού και ιστοριοδιφικού δελτίου της Εν Αθηνais Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Ανθέμιον

περιοδική έκδοση

τεύχος 10 (Ιούλιος 2003)

Το έργο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ακροπόλεως κατά το 2001, οι αρχαιοποίες και οι αρχαιολογικοί Μουσείοι Κέας, η ανασκαφική έρευνα και η μελέτη στερεώσης του πύργου της Αγίας Μαρίνας Κέας, αλλά και η Ηγερίδα Εκπαιδευτικών αποτελούν τα βασικά θέματα του τεύχους αυτού του ενημερωτικού δελτίου της Ενώσεως Φίλων Ακροπόλεως.

Φωκικά Χρονικά

επίτημα έκδοση

τομοί Ι', Ι', ΙΑ' (2000-2003)

Πολλά και ενδιαφέροντα τα άρμα, ιστορικού κυρίων πειριχθόνου, της επήρης αυτής έκδοσης, την οποία επιμελεῖται με πολύ μεράκι ο ακουραστας ιδιοτητής έκδοσης της Δρόσος Κραβατόγυαννος.

Τάλως

περιοδική έκδοση

τόμος Η' (2000), τόμος Θ' (2001)

Νομικού χαρακτήρα μελέτες περιλαμβάνονται στον τόμο Η' της περιοδικής έκδοσης Τάλως, του Ινστιτούτου Κρητικού Δικαίου, όπου το δικαγγόρου Κωνσταντίνου Παπαγεωργίου «Ορθοδοξοί Εκκλησίαι της Κρήτης: θεοίαι και διοικητική οργάνωση κατά τον Καταστατικό της νόμου (N. 4149/1961)». Η επιμέλεια και των δύο τόμων ανήκει στον Στράτη Παπαμονώσαντ.

Τα «Αρχαιολογικά» επιμελεῖται η Κατερίνα Τσεκούρα